

Naročnina za Ljubljansko pokrajino: letno 100 lir (za inozemstvo 110 lir), za 1/2 leta 50 lir, za 1/4 leta 25 lir, mesečno 9 lir. Tedenska izdaja letno 50 lir. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-81. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953

CONCESSIONARIO ESCLUSIVO per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

IZKLJUCNO ZASTOPSTVO ZA OGLASE v Kr. Italije (razen za Ljubljansko pokrajino) in inozemstvo ima ISTITUTO ECONOMICO ITALIANO-MILANO, Via G. Lazzaroni 10.

Izhaja vsak torek in petek

Ljubljana, petek 26. februarja 1943-XXI

Cena posamezni številki lir 0-80

I. plenarna seja

Pokrajinskega korporacijskega sveta

V torek dopoldne je bila I. plenarna seja Pokrajinskega sveta korporacij. Seja je imela slovesen značaj ter so se udeležili seje vsi vidnejši predstavniki oblasti z Visokim komisarjem Eksc. Graziolijem na čelu, ki je tudi predsedoval seji. Seja so se nadalje udeležili tudi poveljnik armadnega zbora Eksc. general Gambara, zvezni tajnik Orlandini, predsednik apelacijskega sodišča Pileto, ljubljanski župan gen. Rupnik, kvestor Ravelli, viceprefekt David, podžupan Tranchida in vsi načelniki uradov ter strokovnjaki pri Visokem komisariatu.

Pomen ustanovitve Pokrajinskega korporacijskega sveta je izredno velik, ker je bil z ustanovitvijo tega sveta, kakor je poudaril Visoki komisar v svojem tehtnem govoru, fašistični korporacijski sistem v celoti uveden v italijanski Sloveniji. Prva plenarna seja Pokrajinskega korporacijskega sveta pa je podala poleg tega še jasen dokaz, da se je korporacijski sistem v Sloveniji z uspehom uvedel in da deluje dobro ter uspešno. Iskreno priznanje Visokega komisarja vsem voditeljem sindikalnih organizacij to jasno dokazuje. Prav tako pa se vidi uspešnost dela korporacijskega sveta iz izčrpnega poročila predsednika dr. Bisie.

Poseben pomen gre I. plenarni seji PKS zaradi tehtnega govora Visokega komisarja Eksc. Graziolija. Zlasti je poudaril, kako skuša korporacijski svet doseči skladnost in sodelovanje med kapitalom in delom v interesu vseh proizvajajočih sil. V korporacijskem svetu so zato tudi združeni delodajalci in delojemalci, a tudi svobodni poklici in je zato korporacijski svet mnogo pomembnejši od prejšnje Trgovinsko-industrijske zbornice. Da se je moglo delo korporacijskega sveta dobro pripraviti in da so se mogli njegovi člani dobro vživeti v novi korporacijski sistem, se ni postopalo s pretirano naglico.

Zlasti važne so besede Visokega komisarja o gospodarskem položaju Ljubljanske pokrajine. Smernice dela za gospodarski napredek pokrajine, kakor jih je navedel Visoki komisar, iskreno pozdravlja vse prebivalstvo pokrajine. Ravno tako pa tudi načrt za bodoče delo. Saj kaže ta načrt bogato iniciativnost na vseh področjih in temeljito poznavanje vseh aktualnih gospodarskih vprašanj. Tu bi zlasti naglasili odkrite in pomembne besede Visokega komisarja, da se ne more zboljšati gmotno stanje delavcev z neprestanim zviševanjem mezd, temveč le s poenitvijo življenjskih potrebščin. V tem smislu pa režim tudi dela in sicer odločno in dosledno.

S prav posebnim veseljem pa je vsa naša javnost sprejela sporočilo Visokega komisarja, da je za letos določenih 100 milijonov lir za javna dela. Ta napoved dokazuje, da je režim izpolnil dano besedo, kakor je mogel Visoki komisar z vso pravico poudariti. Za vse, kar

je rimska vlada storila za Ljubljansko pokrajino pa ne zahteva nič drugega ko spoštovanje njenih zakonov in lojalnost slovenskega prebivalstva. Ni velika ta zahteva, a žal nekateri niti te zahteve ne izpolnjujejo. Visoki komisar je zato z vso odločnostjo opozoril te ljudi, da se komunizem v pokrajini ne bo trpel in da bo zatrt brez

vsakega obotavljanja. Večina prebivalstva je že razumela komunistično nevarnost in njegovo škodljivost in to prebivalstvo bo tudi deležno vse dobrohotnosti vlade.

Besede Visokega komisarja so jasne in slovensko prebivalstvo jih je pravilno razumelo ter se bo po njih tudi ravnalo.

Poročilo predsednika dr. Bisie

Z reorganizacijo združenj delodajalcev in delojemalcev v sindikalne korporacije, ki je bila izvršena v prvi polovici preteklega leta, je bila stvorjena podlaga za ustanovitev Pokrajinskega sveta korporacij, katero je napovedal Visoki komisar v svojem nagovoru ob obletnici ustanovitve Ljubljanske pokrajine dne 3. maja 1942-XX.

V primeri z bivšo Trgovinsko-industrijsko zbornico, ki je združevala v svojem okrilju le del delodajalcev, je Pokrajinski svet korporacij kot sinteza vseh tvornih slojev gospodarstva organ, ki ima vse potrebne pogoje, da more z uspehom pospeševati gospodarstvo v pokrajini in zastopati enotno in povsem koristi vseh gospodarskih skupin ter skrbeti za vzporeditev interesov in razvoja v skladu s splošnimi koristmi.

V začetku je Pokrajinski svet korporacij nadaljeval posle bivše Trgovinsko-industrijske zbornice in njenih organov. Postopoma pa je bila poverjena Pokrajinskemu svetu korporacij vrsta novih poslov, ki spadajo v njegov delokrog. Izvršila se je notranja preureditev urada po predpisih, ki veljajo za pokrajinske urade korporacij v drugih pokrajinah.

Naloge PKS.

Izkazalo se je potrebno, da se poveča število nameščencev in poskrbi za razširitev upravne ureditve, da bi mogel urad brez težkoč izpolnjevati vse nove naloge, ki so bile poverjene Pokrajinskemu svetu korporacij. Lahko rečem, da je to delo v glavnem in z uspehom zaključeno in je bila preureditev poslovanja in sestave urada dovršena ob intenzivnem sodelovanju dr. Apollonija, strokovnjaka Visokega komisariata pri Pokrajinskem svetu korporacij. Posebna naloga Pokrajinskega sveta korporacij v tej dobi je bila, da zagotovi racionalno potrošnje obstoječih zalog, da prepreči odtegotanje surovin predelovanju, kopičenje izdelkov, neosnovano dviganje cen in izkoriščanje potrošnika, kar bi bilo sicer pri pomanjkanju korporativnega nadzora in brez stroge discipline v vojni dobi neizbežno.

Visoki komisariat je poveril Pokrajinskemu svetu poleg raznih drugih časasnih nalog še:

- nadzorstvo nad produkcijo, izvozom in porabo tehničnega lesa;
- organizacijo razdelitve kuriva med prebivalstvo in obrate;
- nadzor nad predelavo, razdelitvijo in potrošnjo tekstilnega blaga;

d) nakazovanje in razdelitev surovin in pomožnih sredstev za obrtništvo in industrijo in

e) sodelovanje pri obravnavanju prošelj za uvoz in izvoz.

Lahko se ugotovi, da so bila navedena dela glede organizacije in ureditve potrošnje nadzorovanih proizvodov pravočasno končana. Številke, ki jih bom navedel v podrobnem delu poročila, kažejo silo izvršenega dela in zadevnih uspehov.

Delo PKS.

Da bi mogel te naloge uspešno izvrševati, je Pokrajinski svet organiziral posebne urade, med drugimi urad za izvoz in uvoz blaga iz inozemstva. Ta urad je obravnaval 1276 prošelj za uvoz in 240 prošelj za izvoz v inozemstvo ter je o njih podal na podlagi izvršenih službenih ugotovitev odbor za izmenjavo in valute, v katerem sodeluje tudi zastopnik urada Pokrajinskega sveta, s stališča splošnih interesov pokrajine svoje mišljenje glede primernosti ugoditve oz. odklonitve prošelj.

Število prošelj za odobritev izvoza blaga v stare pokrajine kraljevine, ki jih je urad obravnaval, dosega 5028. Med njimi niso vštete prošnje za odpremo lesa.

Pri reševanju izvoznih in uvoznih prošelj se je stremelo za tem, da se jača gospodarska avtarkija pokrajine in da se uvozni in izvozni režim za Ljubljansko pokrajino čim bolj prilagodi splošnim predpisom, kateri veljajo v kraljevini. Pripominja se, da se je promet z inozemstvom zmanjšal, ker se je trgovina, proizvodnja in potrošnja pokrajine v kratkem času skoraj popolnoma preusmerila na notranje tržišče ter stopila v stik in zasnovala nove poslovne zveze z dobavitelji in nakupovalci v celi kraljevini. K ugodnemu razvoju takih zvez je v veliki meri pripomogla prireditev Ljubljanskega velesejma, ki je seznanila gospodarske kroge pokrajine z gospodarstveniki v kraljevini.

Skrb za napredek lesnega gospodarstva

Pri najvažnejši panogi gospodarstva v pokrajini, to je šumarstvom, sta se napravila splošni popis in občasna prijava zalog ter podrobna organizacija proizvodnje, prodaje in porabe ter izvoza tehničnega lesa po analognih načelih, kakor veljajo v starih pokrajinah. Pri Pokrajinskem svetu je bil osnovan posebni urad za tehnični les, ki vodi evidenco vseh zalog lesa, ki so pod zaporo, pri

Otvoritev seje

Prve plenarne seje so se udeležili vsi člani korporacijskega sveta. Pred otvoritvijo seje je predsednik seje Eksc. Grazioli zapovedal pozdrav Kralju, Duceju in oboroženim silam, nakar je predsednik Pokrajinskega sveta dr. Bisia prečital poročilo o delu korporacijskega sveta v lanskem letu.

gozdnih posestnikov, trgovcih, industrijskih in obrtniških podjetjih ter vpiše vse kupoprodajne pogodbe za promet s tehničnim lesom v pokrajini kakor tudi za izvoz lesa. Pri tej točki je podal poročevalec glavne statistične podatke o prometu z lesom.

Nato je nadaljeval dr. Bisia:

Za razpravljanje strokovnih vprašanj lesne stroke posluje pri Pokrajinskem svetu korporacij v smislu naredbe Visokega komisariata poseben strokovni odbor, ki je sestavljen iz predstavnikov oblasti, gozdne milice ter zastopnikov gozdnih posestnikov, trgovcev in industrijskih in ki na svojih vsakomesečnih sejah razpravlja o vseh aktualnih vprašanjih. Med njimi je posebno omeniti niz predlogov za obnovo dela v lesni stroki, nadalje sodelovanje pri izdelavi maksimalnega cenika za les, vpis novih tvrdk v seznam pooblaščenih izvoznikov in na splošno vse posle, ki se tičejo ureditve lesnega trga.

Ureditev potrošnje industrijskih izdelkov

Med ostalimi posli, ki so poverjeni Pokrajinskemu svetu korporacij na polju ureditve proizvodnje, predelave in potrošnje industrijskih proizvodov, ima najpomembnejšo vlogo nadzor nad prometom tekstilnega blaga.

To obsežno delo je bilo poverjeno uradu za tekstilije. Pokrajinski svet korporacij je prevzel izdajo oblačilnih nakaznic za vso pokrajino in organiziral njihovo razdelitev po občinah. V smislu okrožnic, ki jih je izdala Generalna direkcija za potrošnje industrijskih proizvodov pri ministrstvu korporacij, se vrši v tukajšnjem uradu za tekstilije nadzor nabav in prodaje tekstilnega blaga pri trgovcih, nadzor in razvid inventarjev, se izdajajo pooblastila za nove nakupe in nabavnice za predelovalce in trgovce, se stavljajo predlogi za puščanje v promet in izvoz ter se sestavljajo o tem mesečna poročila in statistike. Obsežnost tega dela se vidi iz naslednjih statističnih podatkov.

Poleg razdelitve oblačilnih izkaznic za vse prebivalstvo nadzoruje urad za tekstilije 550 nadrobnih prodajalcev tekstilnega blaga, ki morajo voditi vpisnik nakupov in prodaj blaga. Urad je prejel in preveril v smislu okrožnic Generalne direkcije za konsum industrijskih proizvodov 571 prijavi inventarjev. Število proizvajalcev tekstilnega blaga, ki je pod nadzorom v Ljubljanski pokrajini, znaša 15 industrijskih podjetij, 4

konfekcije in 176 obrtnikov, dočim znaša število grosistov 22 tvrdk.

Organizacija razdelitve kuriva

Naslednja važna naloga je bila organizacija razdelitve kuriva. Prizadevanju gozdne milice se je zahvaliti, da je bila Ljubljana pravočasno preskrbljena s primernimi količinami drv za kurjavo. Oskrba pokrajine s premogom pa je naletela na razne težkoče, ki so napravile položaj vso dobo preteklih zimskih mesecev dokaj negotov.

Radi nadzora nad proizvodnjo ter razdelitvijo mineralnega in vegetabilnega kuriva za potrošnje je bil meseca septembra organiziran pri svetu poseben urad. Uvedba discipline na tem polju je povzročila mnogo dela. Predvsem je bilo treba zato zbrati podrobne podatke o sestavi domačinstev, potrebah in zalogah kuriva v zasebnih gospodinjstvih, nadalje popis vseh vrst obrtniških delavnic, poslovnih prostorov, gostinskih podjetij, naprav za centralno kurjavo ter pogonskih instalacij industrije.

Nato se je izvršila njihova razvrstitev po skupinah in vrstah ter tehnično ocenila potreba na pogonskem kurivu. Zmanjšani dovoz premoga iz inozemstva in reducirana produkcija v sami pokrajini sta zahtevala izvedbo štednje v vseh smereh. Kot strokovni posvetovalni odbor je sodeloval pri Pokrajinskem svetu korporacij odbor za kurivo, sestavljen iz predstavnikov oblasti in organizacij, ki je v 11 sejah razpravljala vsa važnejša načelna vprašanja glede razdelitve kuriva med prebivalstvo in obrate.

Do 15. januarja 1943 je bilo izdanih za domačinstva 19.342 nakaznic, s katerimi je bilo nakazanih skupno 55.221.69 q drv ter 230.671.85 q premoga. Nadalje je bilo izdano podnajemnikom 1842 nakaznic in za poslovne prostore pa 2.009 nakaznic.

Da bi se doseglo kritje in razpoložljivi drobni premog za industrijo čim pravilneje porazdelil, so bile kurilne in obratne naprave industrijskih podjetij strokovno pregledane.

Nadzorstvo in razdeljevanje usnja

Med ostalimi kontroliranimi proizvodi, katerih razdelitev in nadzorstvo predelave je poverjeno Pokrajinskemu svetu korporacij, moramo omeniti v prvi vrsti surove kože, usnje in izdelke iz usnja.

Tudi za te predmete je pri Pokrajinskem svetu korporacij poseben urad, ki dodeljuje usnjarnam vse po Centrali za kože zbrane surovine, vodi nadzor nad predelavo, skrbi za vskladičenje gotovega usnja in ga dodeljuje vsem čevljarjem obratom za izdelavo čevljev, pogonskih jermenov in tehničnih predmetov. V preteklem letu je bila poraba usnja za izdelavo torbarskih predmetov prepovedana in dodeljevanje za te svrhe ukinjeno. Dotične zaloge so bile likvidirane in prodaja teh predmetov zaključena. Industrija Ljubljanske pokrajine je znaten višek svo-

jih proizvodov, predvsem na svinjskem usnju, izvozila v nadaljnjo predelavo v kraljevino, dočim so bile težke kože potrošene v pokrajini sami za izdelavo čevljev.

Razdelilna organizacija obsega 4 industrijska podjetja za predelavo usnja ter 21 obrtniških usnarjev, nadalje 36 pooblaščenih trgovcev za prodajo usnja in 681 čevljarjev.

Kontrola nad potrošnjo drugih predmetov

Med ostalimi kontroliranimi industrijskimi proizvodi, katerih razdelitev je poverjena Pokrajinskemu svetu korporacij, je omeniti posebno špirit, klej, petrolej in bencin za industrijske svrhe, karbid, sukamec, mastne kisline, šelak, škrob, jermena in gumijeve izdelke.

Urad Pokrajinskega sveta se je trudil, da preskrbi pravočasno obnovo in dopolnitev zalog ter da prilagodi pri vsakomesečnih razdelitvah nakazila izpremenjenim prilikam in obsegu prevzetih del. Pri vsakem posameznem koristniku so se te okolnosti vedno upoštevale. Potrošniki so se navajali postopoma k racionalni štednji, uporabljajoč analogno smernice, ki so bile izdane za discipliniranje potrošnje v starih pokrajinah. Kjer so bile navedene surovine nadomestljive z drugimi proizvodi, kakor na primer pri izdelavi kisa, destilaciji itd., so bili potrošniki sčasom napoteni na uporabo drugih surovin, da bi se čim večje količine zalog racionalnih proizvodov mogle rezervirati za ostale vrste produktivne delavnosti in tako podjetjem omogočilo nemoteno obratovanje.

Članstvo PKS.

Ob času ustanovitve Pokrajinskega sveta korporacij je bilo v katastru Pokrajinskega sveta vpisanih 145 industrijskih obratov, 5580 obrtniških, 3296 trgovinskih in 1526 gostinskih obratov. Od tedaj je bilo obravnavanih 142 prošnji prijavi za nastop novih obratov, in sicer 8 za industrijske, 62 za trgovske, 54 za obrtniške in 18 za gostinske obrate. V isti poslovni dobi je bilo pri vpisanih podjetjih zabeleženih skupno 726 izprememb.

Od vsega tega gibanja odpada največji del na mesto Ljubljana. Sorazmerno znatnejše število odjav se tolmači zaradi izselitve mnogih imetnikov obratov, deloma pa so bili obrti odjavljeni zbog koncentracije poslovanja in reorganizacije razdeljevanja gotovih proizvodov po Pnevodu, medtem ko so bilečasne odjave povzročene deloma zaradi redukcije poslovnega prometa ali preureditve poslovnih prostorov oz. izprememb v lastništvu tvrdk.

V trgovskem registru sveta je bilo vpisanih 16 in izbrisanih 9 trgovsko-sodno protokoliranih tvrdk. Izpremembe so nastale pri 35 protokoliranih tvrdkah. Te izpremembe so deloma v zvezi s sistemizacijo podružnic, ki so se prilagodile novim prilikam. V šestih primerih družb z omejeno zavezo je bila zabeležena uvedba likvidacije. V združenem registru so bile vpisane 4 nove zadruge, izbrisani 2, spremembe so bile registrirane pri 32 združenih. Konkurzov in poravnalnih postopanj v tej poslovni dobi ni bilo.

Pri Pokrajinskem svetu korporacij posluje posebna preizkuševalna komisija za mojstrske izpite, ki jih morajo polagati pomočniki po dovršeni pomočniški dobi, da dokažejo potrebno splošno izobrazbo in tehnično usposobljenost za samostojno izvrševanje posameznih rokodelskih obrtov. V drugem polletju preteklega leta je bilo 65 mojstrskih izpitov. V dveh primerih kandidati niso prestali preizkušnje. Največje število izpitov se nanaša na izpite krojačev, mizarjev, čevljarjev in mesarjev, dočim so ostale stroke zastopane v manjšem številu.

Opaža se interes za izdelavo surogatnih živilskih proizvodov ter

za produkcijo raznih nadomestil za manjkajoče vrste blaga kemične in materialne stroke iz nadomestkov, ki so na razpolago. Mnogo obratov se v tej smeri uspešno uveljavlja in je razvilo že svojo aktivnost preko mej Ljubljanske pokrajine. V splošnem se je izvoz proizvodov pokrajine v poslovni dobi zadovoljlivo razvijal predvsem v stroki papirja, kartonažnih in galanterijskih izdelkov ter torbarstva, kovinskih predmetov in pohištva ter pletenin.

Zavod za pospeševanje strokovne izobrazbe za obrtništvo, ki obstoja pri Pokrajinskem svetu korporacij, je priredil v preteklem letu tečaj za mizarstvo risanje, ki še traja. Specialni tečaji so se poleg tega vršili še za grafične stroke in elektroinstalaterje. Za tekoče leto je predviden obširnejši program 15 strokovnih tečajev za obrtništvo ter so bili v to svrhu postavljeni potrebni zneski za kritje stroškov v proračun.

Na novo je bila osnovana pri svetu posebna komisija za reševanje pritožb proti neopravičeno visokim najemninam v novih zgradbah, ki bo v kratkem sklicana k zasedanju.

Za strokovno izobrazbo naraščaja

skrbi Pokrajinski svet na eni strani z denarnimi prispevki in učili za vzdrževanje strokovnih in nadaljevalnih šol, ki so v pokrajini, kakor tudi za vzdrževanje nadaljevalnih tečajev za trgovske in obrtne vajence v onih krajih, kjer se ne morejo vršiti redne šole. Poleg tega pa ima Pokrajinski svet korporacij tudi dvoje lastnih učilišč, in sicer Dvorazredno trgovsko šolo ter abiturijentski tečaj. Na dvorazredni trgovski šoli je vpisano v I. letniku 16 učencev, v II. letniku isto tako 16. V abiturijentski tečaj je v tekočem letu vpisanih od početka šolskega leta 117 rednih slušateljev in 3 izredni, dočim se jih je 11 vpisalo naknadno. V tečaju poučuje 18 strokovnih učnih moči, ki predavajo skupno 35 učnih ur tedensko. Omenjeni zavodi uživajo po svoji organizaciji in učnem uspehu dober sloves. Posebno abiturijentski tečaj nudi v prilikah, ko je moralo mnogo oseb opustiti nadaljnje študije ali izpremeniti poklice, dobrodošlo priliko za izpolnitev

znanja o gospodarstvu. Zavodi se vzdržujejo z lastnimi dohodki in ne obremenjujejo proračuna Pokrajinskega sveta korporacij.

Za tekoče leto je bil sestavljen proračun v višini 3.375.372 lir stroškov in isto toliko dohodkov, ki so potrebni, da se stvari Pokrajinskemu svetu korporacij primerna podlaga za uspešno udeleževanje na širokem delokrogu nove pristojnosti. Pri tem se je posebno jemal ozir na številne potrebe akcij za obnovo gospodarstva ter za pospeševanje strokovne izobrazbe obrtniškega, poljedelskega ter industrijskega naraščaja.

Za obsežno in koristno poslovanje sveta gre posebna zasluga podpredsedniku, ki v svojem vztrajnem in neumornem delovanju pozorno motri gospodarsko življenje pokrajine ter poslovanje uradov, ki se pod preudarnim in hvalevrednim vodstvom podravnoteja in oddelkovnih starešin kar najbolje trudijo, da se poverjena jim dela točno, redno in hitro izvršijo.

*

Temu kratkemu prikazu poslovanja sveta v prvi dobi svojega

delovanja je treba, da sledi vsaj v glavnih obrisih še očitiranje gospodarskega položaja pokrajine.

Poročevalec je nato podal kratko sliko o gospodarskem položaju Pokrajine, ki se tiče dela korporacijskega sveta in je zaključil takole:

Ne morem zaključiti tega kratkega pregleda o poslovanju Sveta v prvi dobi njegove nove ureditve, ne da bi izrazil v imenu Sveta vdano zahvalo Ekscelenci Visokega komisarju za veliko in stalno podporo, s katero je olajšal našo, ne baš vedno lahko nalogo.

Naše delo bo moglo postati bolj intenzivno in učinkovito v novi dobi, ki se pričinja danes z neposrednim sodelovanjem predstavnikov produktivnih kategorij, ki so vse zastopane v krogu Sveta.

Prevzemamo nase obvezo, da se bomo pri našem bodočem delovanju ravnali z vnmom in disciplino po navodilih našega odličnega poglavarja pokrajine.

Z velikim odobravanjem je bilo sprejeto poročilo dr. Bisie, nakar je imel Visoki komisar Eksc. Emilio Graziolija naslednji govor.

Govor Eksc. Emilia Graziolija

Ekselence, drugovi, gospoda!

Ob prvi obletnici priključitve Ljubljanske pokrajine kraljevini Italiji sem že omenil odredbo o ustanovitvi Pokrajinskega korporacijskega sveta, ki se je tedaj pripravljala; omenjeni organ, ki ima nalogo, vzporediti in dati pobudo vsemu gospodarskemu življenju v Pokrajini, je bil ustanovljen z naredbom 123 z dne 2. maja preteklega leta z veljavnostjo od 26. junija pr. leta.

Z ustanovitvijo Pokrajinskega korporacijskega sveta je bil fašistični korporacijski sistem v celoti uveden v italijanski Sloveniji.

Kdor je, kakor Vi, imel možnost slediti vsemu tozadevnemu obširnemu pripravljalnemu delu, je lahko opazil, da se ni delalo na to z izredno ali celo s pretirano naglico in očitno se je namenoma tako postopalo.

Predvsem so morali novi sistem ne le spoznati, marveč se tudi vanj živeti njegovi voditelji, poklicanci, da ga razširjajo med ljudstvom; kajti sprememba je bistvena in popolna — od tukaj obstoječih delavskih organizacij, ki so se naslanjale na bivše politične stranke ter služile bodisi svojim političnim strankam, bodisi osebnim interesom, ali kvečjemu interesom posameznih že omenjenih skupin — do sindikalne fašistovske organizacije, vertikalne, razporejene po kategorijah, kjer dobi vsak produktivni element svoje določeno mesto in svoj natančno določeni delokrog.

Od stare in preživle koncepcije boja med kapitalom in delom, ki je enako neugodna za oba produktivna činitelja, prihajamo do jasne, realistične koncepcije fašističnega korporativizma, namreč do sodelovanja in skladnosti med kapitalom in delom v interesu vseh produktivnih sil, v višjem državnem okviru.

Ta sistem — ki pomeni osnovno uredničenje režima po zaslugi Ducejevega genija, »pristen izraz delovnega ljudstva«, čigar potrebe in želje so mu znane — je dal delavcem dostojanstvo, ponos in zavest ter je bil uspešno sredstvo za ono »socialno pravičnost«, ki je šla preko naših meja, da bi postala geslo narodov Osi in njenih zaveznikov, da bi »proletarski narod slednji dobili svoj prostor na soncu ter možnost kruha za svoje otroke, proti krivičnosti narodov s petimi obroki hrane ter proti boljševizmu, ki zanika in uničuje rodbino in vero, ki skupno s češčenjem Domovine tvori bistveno osnovo za naše življenje.

Priznanje voditeljem sindikatov

Priznati moram inteligentno, natančno in koristno delo, ki so ga izvršili voditelji vseh činov in kategorij pri ustanavljanju sindikalnih organizacij, prav tako pa tudi zelo uspešno delo strokovnjakov.

To sodelovanje je bilo po mojih navodilih na vseh poljih nadvse učinkovito, uspehi pa bodo v bodočnosti, v korist delavcev, vedno večji.

Gotovo je treba še mnogo dela za ureditev raznih sindikatov, zlasti za one v Pokrajinskem združenju svobodnih poklicev in umetnikov, kjer pa se že pripravljajo zbornični seznanji za posamezne skupine svobodnih poklicev.

O priliki sestanka, ki sem ga imel z voditelji Združenja delodajalcev in delojemalcev, sem imel zlasti priliko ugotoviti kako zelo se cenijo naš korporacijski sistem in kako premišljeno in vestno se vse zadevne navedbe izvajajo.

Izmed vseh številnih delovnih pogojev, ki so se obravnavale in izmed vseh važnih in neizogibnih vprašanj, v katerih je vladal spor med obema velikima sindikalnima organizacijama, so bili samo trije primeri predloženi razsodišču.

To znači, da organizacije same že delajo v potrebnem duhu sodelovanja in pri tem čim najbolj varujejo korist svojih lastnih skupin.

Pokrajinskemu korporacijskemu svetu bodo postopno prepuščene vse važnejše naloge njegovega delokroga in njegova ureditev se bo čim dalje bolj prilagodila potrebam razmer, tako da bo mogel svojim nalogam popolnoma zadostiti.

Priznavam predsedniku, podpredsedniku, strokovnjaku in tajniku, kakor tudi vsem njihovim sodelavcem, da so svoje delo izvršili vestno in z vso vnmom.

Prav tako sem prepričan, da občutijo vsi člani sveta polno odgovornost za poverjene jim naloge ter da jih bodo znali izvesti nadvse pošteno in vestno.

Splošni gospodarski položaj

Nekaj besed o splošnem gospodarskem položaju v pokrajini v dopolnitev predsednikovega poročila.

Z ozirom na posebni položaj teritorija ob zasedbi so bile in ostanejo smernice dela naslednje:

Vokvirjenje gospodarstva italijanske Slovenije v sestavi Italije (kakor je poudaril predsednik. — Velessem je dejansko pomenil znaten donesek v tem pogledu). —

Upoštevajoč, da tvori gospodarsko podlago poljedelsko-gozdarsko udeleževanje: predvsem je potrebno bolj racionalno izkoriščanje že obdelane zemlje — razširjenije obdelovanja na ostalo, doslej skoraj neizkoriščeno zemljo, pri tem pa izvršitev potrebnih ureditvenih del.

Izvedba bonifikacije Barja za takojšen donos ter postavitev splošnega načrta za postopno izvedbo je že predvidena. — Preuredba živinoreje. — Ureditev sajinja, da bi prišli do avtarkije z živili v sami pokrajini, čeprav zelo omejene in delne. — Intenzivno izkoriščanje vse do skrajnih meja mogoče ohranitve gozdarskega premoženja ter intenzifikacija gozdozovanja, čim bo mogoče. — Rešitev važnega problema dobave električne energije. — Izkoriščanje nepomembnih obratujočih rudnikov, z realistično razporeditvijo, in če je potrebno z osredotočenjem vseh sil. — Izvršitev racionalnega načrta za raziskovanje podzemskih bogastev.

Možnost izpolnitve podjetij za izkoriščanje gozdarskega bogastva. — Ureditev denarnih, zavarovalnih in zadružnih zavodov. — Priprava pokrajine za turistični promet.

Izredne razmere, ki so nastale v pokrajini v preteklem letu, so ovirale v raznih predelih izvajanja zgoraj obrazloženega gospodarskega načrta in to razumljivo v škodo prebivalstva, vendar pa ostanejo smernice neizpremenjene.

Izredni revizijski primeri se bodo proučevali zelo vestno, kakor je pač v izrednih primerih to potrebno.

Moram smatrati, da pomeni pomankanje korporacijske vesti, ko so po predhodnem dogovoru delodajalec in delavec zahtevali zvišanje delavskih mezd, ter istočasno zvišanje cen izdelkov industrije same. Rekel bom, da je to izdajstvo napram narodu in delavstvu, ki se ne sme dovoliti, tudi če bi bila ta moja prepoved nevshečna in nepopularna. Na polju prehrane se proučujeta zlasti dve vprašanji, ki sta nad vse košljivi: oskrba z mlekom in mesom.

Kolikor je v človeških močeh ne bodo izostali v danih razmerah potrebni ukrepi, zato pa sem hvaležen vojaški oblasti za uspešno in odlično pomoč in sodelovanje.

Nizke cene ne visoke mezde so v korist delavcem

Izenačenje cen življenjskih potrebščin s cenami, ki veljajo v ostali Kraljevini in iz tega izvirajoča poostreitev nadzorstva nad cenami in neizprosni boj tako zvani

»črni borzi«, ki omogoča nabavo živil za pretirane cene premožnim v škodo revnejšim slojem ljudstva, ki nam je bolj pri srcu, in ker so ti sloji oni, ki v splošnem bolj trdo delajo in imajo radi tega pravico, da se jim zajamčijo življenjske potrebe, ki jim pripadajo.

Trdno sem prepričan, da se gospodarski položaj delavcev zboljšuje z določitvijo cen, ne pa s stalnim zviševanjem plač, če povzroča tako zvišanje istočasno tudi nesorazmerno zvišanje cen življenjskih potrebščin. To je nepotreben začarani krog, ki v prvem trenutku utegne preslepiti delovne sloje, ki pa mora neizbežno dovesti do inflacije in do gospodarskega poloma. Zadevni primeri ne manjkajo niti v najnovejši zgodovini.

Kdor zavzema odgovorna mesta, mora resnično skrbeti za splošne koristi in se ne sme obotavljati, da se postavi po potrebi tudi proti splošnemu mnenju, če je treba varovati resnično koristi skupnosti.

Na področju javnih del

je bilo v l. 1942 mnogo izvršenega, in sicer se je v ta namen uporabilo skupno 36.737.000 lir, kakor sem že imel priliko omeniti.

Sporočam Vam pa, da je predviden za tekoče leto še nadaljnji načrt nujnih javnih del na račun Ministrstva za javna dela, Cestnih odborov (AA. SS.), Ministrstva za promet in Visokega komisariata.

Omenjena dela se bodo pričela prihodnjo pomlad za približno 100 milijonov lir z uporabo vseh delovnih sil, ki so na razpolago.

Odločno opozorilo

Ekselence, drugovi, gospodje! Čas mi ne dovoljuje, da bi še nadalje navajal, koliko je v gospodarskem pogledu napravila Fašistična vlada, ki mi je visoka čast predstavljati jo, in da bi govoril o obširnem delu, ki se je izvedlo na upravnem, kulturnem, socialnem in skrbstvenem polju.

Dejstva so dala bolj kakor besede slovenskemu prebivalstvu jasen dojem, da je Režim izpolnil dano besedo.

Dobro pa veste, da se ne more isto trditi o zadržanju vsaj enega dela prebivalstva, ki je — sprva zavedeno od lažne nacionalistične propagande — danes v službi komunistov, izvršujoč najbolj krute zločine proti ljudstvu svoje lastne krvi in uničujoč bogastva lastne zemlje kakor tudi kulturne ustanove, o katerih pravi, da se za nje bori.

Časopisi so že poročali o številnih razdrtih slovenskih šolah.

Proti takim zločincem in v

Pravilna hrana

Razlika med živalskimi in rastlinskimi živili

obrambo civilizacije se bojujejo italijanski vojaki ob sodelovanju onih Slovencev, ki so razumeli, kakor je to storila večina prebivalstva, da namerava komunizem uničiti vse ono, kar predstavlja vaše najsvetejše premoženje, namreč družino in vero.

O izidu borbe pravice proti barbarstvu ne more biti nikakega dvoma.

Lažna propaganda bo lahko učinkovala na osebe, ki se puste vplivati in se naglo navdušijo, kakor se večkrat dogaja pri temperamentu Vašega naroda, bo pa ostala brezuspešna pri osebah, ki hočejo trezno misliti.

Vsaka vojna ima neizogibno menjajočo srečo, armade Osi pa imajo vedno, tudi sedaj, zanesljive predpostavke za doseg sigurne zmage.

Komunistične tvorbe v tej pokrajini, bodisi domače ali tuje, bodo še enkrat prejele svoje zaslužen plačilo in bodo uničene.

Za to nam popolnoma jamčijo slavni oddelki naših Oboroženih sil in še prav posebno Ekscelencia Gen. Gambari, zelo dobro znan komunistom, katere je vedno zaprtil in uničil.

Vladna, vojaška oblastva in Stranka sodelujejo na svojih področjih v popolni harmoniji.

Dobrohotnost proti onim, ki to zaslužijo zaradi svoje lojalnosti, neizprosna borba proti komunizmu in proti sovražnikom Italije, oblast, ki sloni na moči in na pravici, tesno združeni z rimskim pojmovanjem človeškega dostojanstva proti potrebnim in proti vsem onim, ki to zaslužijo.

Vsako dejanje proti naši oblasti in našemu ugledu bo takoj in neizprosno zatrto.

Za ono, kar je napravila in podarila Fašistična Italija, ima pravico zahtevati vsaj spoštovanje svojih zakonov in lojalnost s strani slovenskega prebivalstva.

Ekscelencia, drugovi, gospodje! Preden zaključim ta sestanek, Vas vabim, da se poklonimo spominu slavni italijanski vojakov in slovenskih državljanov, ki so padli na tej zemlji za pravično stvar.

Naslavljam Ekscelenciji Gambari in Oboroženim silam najprisrčnejši pozdrav poln občudovanja in Vas vabim, da se skupaj z menoj najvdaneje spominjamo Nj. Veličanstva Kralja in Cesarja in nepremaganega Duceja Fašistične Italije.

Pozdrav Kralju! Pozdrav Duceju! Besede Visokega komisarja so bile sprejete s kar najbolj živahnim odobravanjem, nato pa je Zvezni tajnik vzkliknil Visokemu komisarju, ki je odgovoril z Alala Zveznemu tajniku.

Predpisi o prehrani

»Prevod« je izdal pod gornjim naslovom knjigo, v kateri so zbrani vsi najvažnejši predpisi o prehrani v Ljubljanski pokrajini. Najprej so objavljene organizacijske odredbe o prehrani, o ustanovitvi Prevoda in njegovi finančni ureditvi. Slede predpisi o pobirjanju draginje ter brezvestne špekulacije. Nato slede predpisi o kavi, peki kruha in prodaji testenin, riža in moke ter o racioniranju kruha, krušne moke, testenin in riža. V del vsebuje vse predpise glede mesa in klanja živine, o prijavi in zapori živine itd. Slede predpisi glede mila, sladkorja in tolišče, mleka, poljskih pridelkov, slaščic, sadežev in sadnih izdelkov. Slede še razni predpisi ter končne določbe glede racioniranja živil, zaplembe blaga in ureditve postrežbe z mlekom v gostinskih obratih.

Kakor je iz navedbe vsebine razvidno, so v knjigi v resnici zbrani vsi najvažnejši predpisi in bo zato nova knjiga dobro služila vsem, ki se bavijo s predmeti prehrane, bodisi da jih prodajajo, bodisi da jih proizvajajo.

Knjiga »Predpisi o prehrani« velja 40 lir in se naroča pri Prevodu.

V »Reichu« sta objavila univ. profesorja Müller-Lenhartz in v. Wendt zanimiv članek o pravilni prehrani. Iz članka posnemamo naslednje:

Predvsem se je treba zahvaliti krompirju, da se je ponesrečil angleški načrt izstradanja Evrope. Poleg tega so imeli vsi evropski narodi večje ali manjše živalske rezerve, ki so se mogle izkoristiti. V mirnih časih so bile najvažnejše takšne rezerve animalični proizvodi. Če izzamemo ribo pa izvira vsa naša prehrana direktno ali indirektno iz rastlinske proizvodnje, ki se je ali naravnost ali po tehnični predelavi uporabila za človeško prehrano.

Znaten del te rastlinske proizvodnje se daje domačim živalim. Čim več porabi neki narod animalične hrane, tem večja je količina rastlinskih snovi, ki se daje domačim živalim. Domače živali izpreminjajo vedno del krme v živila: mleko, meso, mast, jajca itd., ki jih potem človek uporabi. Pri tej izpremembi gre velika količina hrane (kalorij) v izgubo, ker jih domače živali porabijo za svojo lastno prehrano, ne da bi bile v katerem koli oziru surovine za proizvodnjo. Spadajo torej h kalorijski izgubi, ki je bistvena za vsako animalično proizvodnjo.

Najmanjša je ta izguba pri proizvodnji mleka, ko se izgubi s krmo dovajane energije približno 50 odstotkov. Pri proizvodnji masti se izgubi najmanj 75 odstotkov, pri proizvodnji mesa redko manj ko 80, pri proizvodnji jajc pa več ko 90 odstotkov.

Mnogo tega, kar pojedjo domače živali v normalnih razmerah kot krmo, bi mogel človek direktno porabiti za svojo prehrano. Obče nam da en hektar žitnega polja 2000 kg žitne vrednosti (1 kg žitne vrednosti daje dovolj hrane za povprečnega delavca za 24 ur), če se žito zavžije kot kruh, največ 500 kg žitne vrednosti pa dobimo, če žetev porabimo za krmo svinj. Če damo zrnje naši perutnini, smo lahko zadovoljni, če dobimo v jajcih 90 kg žitne vrednosti. Če torej porabimo žito enega hektarja naravnost kot kruh, more od tega živeti pri srednjem delu 2000 ljudi 24 ur, če pa oplemenitimo žito v jajca, živi od tega samo 90 ljudi in dan.

Iz tega vidimo, da mora biti posevna ploskev nekega naroda tem večja, čim več zavžije ta narod animalične hrane. Tako velika pa posevna ploskev evropskih narodov ni bila, da bi popolnoma ustrezala animaličnemu konsumu. Večji ali manjši del živalske hrane se je zato uvažal, ker se ni mogel dobiti iz lastne grude. Vsekakor pa je posevna ploskev za 1000 ljudi v deželah z bolj vegetabilno hrano znatno manjša ko v deželah, kjer se zavžije več živalske hrane. Pri teh bolj od živalske hrane živečih narodih bi se mogel prehranbeni položaj teoretično izboljšati na ta način, da bi se pridobivalo na poljih več direktno porabnih živil in da bi se del živine zaklal. To so n. pr. v nordijskih deželah tudi storili, vendar pa se to ne zgodi tako lahko kakor se reče. Človeški prebavni aparat se namreč prilagodi privajeni prehrani in normalna funkcija prebave zavisi od razmerja živalske in rastlinske prehrane. Če se stopnjuje količina rastlinskega deleža, nastanejo prebavne motnje. Čim bolj se človek navadi na določeno hrano, tem huje občuti njeno spremembo. Mladi ljudje prenesejo razmeroma dobro vedno večjo porabo ogljikovih hidratov (krompirja), starejši ljudje pa dostikrat ne. Ta okoliščina se skoraj v nobeni deželi ni zadostno upoštevala in čuditi se je, da so strokovnjaki na to okoliščino le redko opozorili. Še ni pre-

pozno v tem oziru ustvariti boljše razmere.

Da omogočimo boljši pregled o nekaterih živilih, podajamo tu od dr. Palohelmo na Finskem uvedene gramske žitne vrednosti. 1000 gramov žitne vrednosti je ravno toliko ko 1 kg žitne vrednosti (žv).

1 kg ima g žv od tega v gramih prebavljivo

	šk	beljakovine	masti	ogljikovih hidratov
pšenična moka	1000	116	20	690
pšenična moka presejana	1008	127	12	706
ječmenova moka	1005	114	20	699
ovsena moka fina	1118	147	65	600
grah	913	220	11	534
krompirjeva moka	972	10	0	820
sladkor	1126	0	0	820
krompir	200	19	1	150
koleraba	79	10	2	53
koren	107	12	2	75
gobe očiščene	108	30	5	51
paradižnik	54	7	4	30
rdeče grozdčije	69	12	0	47
jagode	138	7	0	111
jabolka	124	2	0	104

Vidimo, kako zelo različne so koncentracije naštetih rastlin. Za primer navajamo še g žv nekaterih živalskih živil:

	1 kg vsebuje g žv
svinjska mast mastna	1350
maslo	2800
jetra	420
surovo maslo	2300
hrenovka	1100
masten sir	750
nemasten	600

Od starejšega prebivalstva, ki mora premagati velike količine ogljikovih hidratov sedanje prehrane, imajo posebno žene nad 55 leti in moški nad 60 leti največjo težavo, da se prilagode na to hrano. V svoji prehrani pogrešajo zlasti mast, v manjši meri pa beljakovino.

Če bi hoteli to prehrano praktično urediti, bi morali gledati zlasti na dvoje: število starejših ljudi ni tako veliko, da bi morebitno povečanje koncentrirane prehrane za te ljudi bistveno zmanjšalo dodatke beljakovine in masti za mlajše letnike. Na drugi strani pa ne bi trpela niti oskrba mlajših letnikov z mast topljivimi vitamini.

Cene v Romuniji

Vprašanje valutne relacije

Države, ki blago izmenjujejo na podlagi klirinških plačil, dajejo prednosti trdnim valutnim relacijam, ker dajejo te v mnogem oziru večjo varnost kakor spremenljivi tečajji valut. Kljub temu pa so v nekaterih, evropskem kliringu priključenih državah, nastale znatne podražitve, ki so dale državnemu gospodarskemu ministru Nemčije ponovno pobudo, da je opozoril na prednosti in potrebo skupne evropske valutne in nakupne politike.

Romunija se je ponovno uprla povodni naraščajočih cen, vendar pa zaenkrat še brez uspeha. V mesecu marcu 1941 je bil objavljen stop za cene z natančnimi navodili o višini dobička, a že v maju je bilo potrebno z novimi ukrepi nastopiti proti inflacionistični nevarnosti. Ti ukrepi niso imeli pravega učinka ter se je morala 1. oktobra izvršiti nova akcija za stabilizacijo cen na podlagi stanja dne 1. septembra 1941. Ni manjkalo dobre volje in tudi cenikov, toda draginja se je le včasih počasnila, dokler ni bila vlada sama prisiljena, v tem ali drugem gospodarskem sektorju in na koncu celo z lastnimi naredbami dovoliti zvišanje mezd in plač.

Ta razvoj se more na razne načine razložiti: podražitev uvoženega blaga, pičlost blaga zaradi nakupov na zalogo, včasih tudi resnično pomanjkanje blaga, zvišanje oblika bankovcev zaradi razširitve državnega ozemlja in drugi od vojne povzročeni dogodki. Upoštevali pa se mora tudi to, da se ohranitev trdnih cen laže izvede, kakor hitro se mnogo blaga racionira, da pa ni priporočljivo dodeljevanje blaga v deželi, v kateri ima del prebivalstva zelo majhne zahteve, ker v takšni deželi dodeljevanje blaga ne vpliva zavirajoče, temveč pospešujoče na potrošnjo. Velika razlika v življenjskih navadah mesta in vasi je v Romuniji pomemben činitelj, ki znatno otežkočuje izvrševanje gospodarsko-političnih ukrepov.

Stop za cene brez surove sile se v moderni državi laže izvede kakor v gospodarskem prostoru, ki še ni našel ravnovesja med veleindustrijo in primitivnim malim kmetskim gospodarstvom. Vseeno pa je brezpogojna zahteva evropske gospodarske skupnosti, da se z vsemi sredstvi prepreči padanje kupne moči klirinškega partnerja, če naj ostanejo še nadalje v veljavi trdne in zdrave valutne relacije. (Po »Reichu«.)

Zaposlenost delavstva v januarju

Po izkazu Zavoda za socialno zavarovanje v Ljubljani je bilo skupno zavarovanih moških 13.630, žensk pa 10.321. Število vseh zavarovancev je 23.951. Zavarovanih pa je bilo pri Zavodu za socialno zavarovanje 19.413, pri TBPD 4444 in pri Merkurju 94.

Število bolnikov se je skupno zvišalo za 40 na 888 ali na 0.67%.

Povprečna dnevna zavarovana mezda se je zvišala pri moških za

6.43, pri ženskah pa za 2.71 lire, da je narasla za 4.49 na 24.77 lire.

Celotna dnevna zavarovana mezda se je zvišala za 28.011 na 593.168 lir.

Število delavstva, zaposlenega v kemični industriji, je 457, v papirni 805 ter v obrtniških obratih 1290. Tako je padlo število delavcev v tekstilni industriji na 920, v predelovanju kože na 522, v predelovanju lesa na 567, v industriji hrane in živil na 835, v gostinskih obratih na 876, v oblačilni industriji na 1058, pri gradnji cest in železnic na 1252, v trgovini na 2708, v denarnih zavodih in zavarovalnicah na 1304 in v hišnem gospodinjstvu na 3350.

že v 24 urah barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH Poljanski nasip 4-6. Šelenburgova 3 Telefon št. 22-72.

Ali ste že poravnali naročnino?

Iz italijanskega gospodarstva

Korporacijski minister je objavil posebna navodila glede dodeljevanja in razdeljevanja pocinkane žice, ki služi za oporo vinskim trtam in sadnim drevesom. Pokrajinske kmetijske zveze morajo poskrbeti za razdelitev te žice.

V Rimu je izšla naredba, ki določa cene za tipizirane klobuke. Cene klobukov so določene po štiri kategorijah. Najcenejši klobuki so po 85, najdražji pa po 170 lir.

Ministrstvo za kmetijstvo in gozdove je določilo ceno za domača jajca na največ 150 lir. V Turinu, Genovi, Rimu, Napoliju, Bologni, Firenzi, Triestu, Livornu in Bariju smejo veljati jajca največ 1.80, v drugih večjih mestih pa največ 1.70 kos. Proizvajalci, ki prodajajo jajca naravnost konsumentom, si smejo zaračunati jajca največ po 1.55 lire. Iste cene ko za domača veljajo tudi za inozemska in konservirana jajca.

Bolgarski trgovinski minister se pogaja, kakor poroča agencija Agit, z vodstvom italijanske rudniške družbe (Azienda Minerali Metallici Italiani) glede izkoriščanja manganskih rudnikov v Drami, ki so bolgarska državna last.

Nova pogodba za ureditev svedsko-italijanske blagovne izmenjave je bila podpisana v Rimu. Obseg italijansko-švedske trgovine bo približno isti ko lani.

Italijanska Dinamit-Nobel družba v Genovi-Milanu z glavnico 100 milijonov lir je sklenila, da izplača za 30. septembra končano poslovno leto dividendo v višini 13 odstotkov (ko prejšnje leto). Občni zbor te družbe je nadalje sklenil fuzijo z družbo Società Generale de Esplosivi et Munizioni, ki ima 40 milijonov lir delniške glavnice. Ustanovila se bo nova delniška družba, v kateri bosta združeni obe družbi.

Nova družba Film-Unione se je ustanovila v Rimu. Njena naloga je trgovina, prodaja in posoja filmov v Italiji in v inozemstvu ter vzdrževanje kinogledališč. Osnovna glavnična znaša 1 milijon lir. Nominalna vrednost delnic je določena na 500 lir. 750.000 lir glavnice je podpisala družba Universum-Film (Ufa), po 125.000 lir pa Pietro Mander in Cinecittà. V prvem upravnem svetu so italijanski in nemški člani. Predsednik družbe je senator Balbino Giuliano.

Umetni kavčuk proizvajate v Italiji družbi »Iric« in Pirelli. Za proizvajanje umetnega kavčuka potrebni kapital znaša približno 1.1 milijarde lir. Ena tvornica za umetni kavčuk že obratuje, znatno večja druga pa se zida v pospešenem tempu.

Kampanja italijanskih sladkornih tovarn za leto 1942/43 je ugodno potekla ter je bil v celoti dosežen postavljeni načrt. V lanskem gospodarskem letu so oddale italijanske sladkorne tovarne 4.1 milijona metrskih stotov sladkorja ter vstopile v novo gospodarstvo leto z močnimi rezervami.

Boljšje izkoriščanje solnih ležišč na Bolgarskem

Na Bolgarskem se je ustanovil državni zavod za izkoriščanje solnih ležišč pri Provadiji. Zavod se je ustanovil, ker je mogla Bolgarska dosedaj kriti le na polovico svojo potrebo soli. Bolgarska je sedaj pridobivala sol iz solin pri Burgasu in Pornoriji na Črnem morju ter iz soline Porto Lagos na Egejskem morju. Poleg tega je pridobivala sol iz ležišč pri Provadiji. Ta ležišča pa so se zaradi nezadostnih tehničnih naprav izkoriščala le slabo. Poleg tega se je sol pridobivala tudi na ta način, da se je izhlapevala voda nekega potoka, ki je vseboval sol. Toda tudi iz te vode se je pridobivalo le polovico soli, ki bi se mogla pri dobrem izkoriščanju pridobiti. Novi zavod naj vse te nedostatke odpravi in poskrbi, da bo mogla Bolgarska v celoti kriti svojo potrebo soli.

Pribitki za tipizirano tekstilno blago

Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino sporoča:

Uredba Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino z dne 27. novembra 1941-XX št. 165 Sl. list 96/1941 določa odstotke pribitkov za razne vrste blaga, med temi tudi za tekstilne proizvode.

Člen 3. te uredbe pa izrečno določa, da teh pribitkov ni dovoljeno uporabiti pri blagu, za katero veljajo posebni prodajni predpisi.

Ministrstvo za korporacije je že z dekretom z dne 16. marca 1941-XIX Gazz. Uff. št. 72 predpisalo za tipizirano tekstilno blago posebne prodajne pogoje oz. zasluzke. Glede tega blaga po citirani odredbi št. 3 uredbe z dne 27. novembra 1941-XX št. 165 »Sl. list« 96/4 o določitvi pribitkov v prodaji na debelo in na drobno določila pribitkov čl. 1. te uredbe ne veljajo. Za tipizirano tekstilno blago je torej po predpisih uredbe o kontroli cen »Sl. list« št. 68-15-40 vedno prositi za odobritev cene, če bi bila detaljna prodajna cena višja od one, ki je vtisnjena v tipiziranem blagu.

Gostilničarji!

Naročite se na
„Trgovski list“!

Pospeševanje romunske ovčereje

V Romuniji se je ustanovil sindikat za pospeševanje ovčereje. Njegova naloga je varovati splošne interese ovčerejev, jim pomagati z nasveti ter skrbeti, da se izvrše vsi predpisi kmetijskega ministristva. Sindikat se je ustanovil, ker je morala Romunija doslej uvoziti na leto 8 milijonov kg volne.

Proizvajalna bitka v Protektoratu

Minister za kmetijstvo in gozdo-ve je otvoril pred tedni veliko proizvajalno bitko, ki se letos bje pod geslom »Dežela in mesto imata skupno mizo«. Časopisi poudarjajo, da so izgledi za kmetijsko proizvajalno bitko zelo ugodni ter je zaradi raznih ukrepov že zagotovljeno povečanje kmetijske proizvodnje. Smisel gesla je v tem, da bo prehrana vsega prebivalstva ugodnejša, če se poveča kmetijska proizvodnja. Zato je dolžnost mestnega prebivalstva, da pomaga deželi zlasti pri žetvenih delih. Posebna naloga proizvajalne bitke je, da se poveča proizvodnja prstnin, oljnatih rastlin in krmil.

Gg. trgovci, pri nakupu se obrnite na tvornico mila in kemičnih proizvodov

„MERKUR“ v Ljubljani, Stari trg 17
ki vam nudi: **Toaletno milo „ANITA“, kremo za obraz „ANITA, rožno vodo, rožno mleko, muholovce itd.**

HRVATSKA DEŽELNA BANKA d. d.

Podružnica Ljubljana

Centrala v Zagrebu

Podružnice: Beograd, Crikvenica, Karlovac, Ujvidek, Osijek, Sušak, Zemun

Delniška glavica: Kn 100.000.000'—
Rezerve cca Kn 30.000.000'—

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje!

Sodelovanje malih narodov v evropskem gospodarskem prostoru

Pod tem naslovom je objavil zadnji »Reich« naslednji članek:

Nasprotniki nove Evrope dostikrat trde, da odpravlja gospodarska naslonitev malih narodov na Nemčijo razvoj njih lastne iniciative ter svobodo njih delovanja. Pravijo, da prihajajo s tem v enostransko odvisnost od Nemčije, kar ima za posledico, da je njih sodelovanje samo v korist Nemčije.

Proti tem trditvam pa govore že izkušnje, ki so jih imele zlasti podonavske države že od leta 1933. dalje. Čeprav je morala vojna motiti ravnovesje v blagovni izmenjavi ter je bila Nemčija prisiljena v zasadenih ozemljih direktno poseči v gospodarstvo, dokazujejo vendarle izjave nemških državljanov in konkretno proučevalno delo v rajhu, da se bodo pred vojno veljavna načela evropskega sodelovanja še nadalje razvijala.

Nadomestilo načela svobodne mednarodne delitve dela z novim sistemom zunanjegospodarskega sodelovanja z Nemčijo je dalo jugovzhodnim evropskim državam možnost, da izvažajo svoje agrarne presežke po trdnih in svetovne cene presegaajočih cenah. Sklenitev meddržavnih pogodb glede novih posevkov, v katerih je Nemčija izjavila svojo pripravljenost, nove kulture sprejeti, je omogočila tem državam, da so razširile svojo kmetijsko produkcijsko podlago in da so odpravile monokulturni značaj svojega izvoza. Na enak način se jim je tudi omogočilo, da so razvile svoje produkcijske sile tudi v drugih gospodarskih panogah, zlasti pa, da so mogle ustvariti nove domače industrije. V to potrebna produkcijska sredstva jim je dobavila Nemčija in teh sred-

stev jim ni bilo treba plačati z devizami, temveč z blagom, ki se bo moglo šele s pomočjo dobavljenih produkcijskih sredstev izdelati.

Na ta način se je posrečilo s svobodnimi pogodbami, ki so priznavale medsebojne odjemne in oskrbovalne interese kot enakopravne in ki so potrebe obeh partnerjev medsebojno vskladile, doseči dopolnitev medsebojne blagovne izmenjave. S tem je izgubil izvoz jugovzhodnih evropskih dežel svoj dosedanji značaj prilžnostnega izvoza ter dobil izraz proti krizam zavarovanega in zanesljivega odjema, ki se je tudi izplačal.

Da bi se vsaki deželi omogočilo, da dobavlja v obliki produkcijskih presežkov ravno one najvažnejše proizvode, ki drugi manjkajo, je bilo potrebno, da se je napravil jasan pregled medsebojnih potreb ter razpoložljivih kritvenih možnosti s pomočjo meddržavnega gospodarskega načrta, ki je zagotovil optimalno dopolnilo blagovne izmenjave v blagor obeh partnerjev.

Na podlagi takšnih novih načel se bo tudi izvedla gospodarska nova ureditev Evrope. Samo najvišji razvoj narodnih sil daje jamstvo za nov celoten red, ki bo obsegal poleg gospodarskih tudi socialne in kulturne panoge. Kajti tudi gospodarska oblika je rezultat naziranja njih nosilcev. Predvsem pa je Nemčija že s svojo protivno zunanjo-gospodarsko politiko v evropskem Podonavju dokazala, da vidi v močnih in cvetočih narodnih gospodarstvih dragocene člane evropskega veleprostornega gospodarstva.

Gospodarske vesti iz Madžarske

Število insolventne in konkurzov se je na Madžarskem zmanjšalo. Leta 1941. je bilo še 38 prisilnih poravnay in 23 konkurzov, lani pa samo 14 prisilnih poravnay in 25 konkurzov. Vsa pasiva so znašala pri insolventnih trgovcev 270 tisoč pengö, pri obrtniških podjetjih pa 435 tisoč pengö.

Maksimalne cene so bile predpisane za stare stroje ter za stare izdelke železne in kovinske industrije. Cena ne sme v nobenem primeru presežati za 25% znižane cene novega stroja ali izdelka.

Blagovna zamenjava med Madžarsko in Švedsko se je v preteklem letu skoraj podvojila. Šved-

ska je dobavljala celulozo, papir, kroglične ležaje in stroje, Madžarska pa živila, elektrotehnični material, boksit, antimon, les listovcev in tekstilno blago.

Več deset tisoč murv bodo zasadili v okolici Szegedina. Murve bodo zasadili ne samo zaradi večje gojitve sviloprejk, temveč tudi zato, ker njih korenine zelo dobro vežejo peščena tla.

Zvišanje davkov na Madžarskem

Madžarski uradni list je objavil naredbo o zvišanju nekaterih davkov. Tako se po tej naredbi zviša davek na promet z efekti za 100%. Sedanji luksuzni davek se zviša za 10 do 50%. Poseben luksuzni davek se uvaja za predmete, ki se morejo v sedanjih razmerah smatrati kot luksuz, tako n. pr. na perzijske preproge, krzna, gramofone

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

in radijske aparate, če veljajo več ko 300 pengö, na slike, sohe in umetnine, če veljajo več ko 100 pengö. Davek na alkoholne pijače se zviša za vsako hektolitersko stopnjo za 18%, cene tobačnih izdelkov pa za 27 do 63 odstotkov. Davek na potrošnja piva se zviša od 2 na 4 pengö za hektolitersko stopnjo, na vino pa se zviša v Budapešti na 20 pengö za 100 litrov, v provinci pa na 14 pengö.

Večja španska premogovna proizvodnja

Po uradnih cenitvah je dosegla Španija v zadnjih dveh letih znatno zvišanje premogovne proizvodnje. V tisočih ton je Španija proizvedla:

	1942	1941
črnega premoga	8.071	7.633
antracita	1.270	1.170
rjavlega premoga	1.076	826

skupno . 10.418 9.631

Najbolj se je torej povečala proizvodnja črnega premoga, kar je posebno za oskrbo industrije važno. Strokovni krogi pa označujejo tudi ta dvig proizvodnje kot nezadosten, ker so potrebe po državljanski vojni tako silno narasle.

Trgovinski register

Spremembe in dodatki:

Ivan Pielick, trgovina z južnim sadjem in domačim sadjem ter zelenjavo na debelo v Ljubljani. Vstopila sta javna družbenika Pielick Ivan ml. in Pielick Evgen, oba trgovca v Ljubljani, zbog česar je nastala javna trgovska družba. Besedilo odslej: I. Pielick & Co. Obratni predmet odslej: Trgovina z južnim in domačim sadjem, zelenjavo ter konzervami vseh vrst na debelo. Družbo zastopa vsak izmed treh družbenikov samostojno.

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani. Vpiše se prokurist dr. Uršič Andrej, uradnik banke v Ljubljani.

Izbris:

Fran Zorn, družba z o. z. v Ljubljani — zaradi končane likvidacije.

Iz zadružnega registra

Pri Vzajemni kreditni zadrugi v Ljubljani se izbriše član upravne odbora Martelanc Ivan, vpiše pa se član upravnega odbora Zibert Viktor, uradnik Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani.

Denarništvo in zavarovalstvo

Francoska vebanka Credit Lyonnais je zvišala svojo glavnico od 400 na 1000 milijonov frankov.

Delniške družbe v Španiji in Španskem Maroku imajo skupno 20.7 milijarde pezeta delniške glavnice, od katere je vplačanih 17.06 milijarde pezeta.

Obtok bankovcev se je na Švedskem lani povečal od 1700 na 2016 milijonov švedskih kron.

V Ukrajini posluje sedaj že 21 bank, ki imajo 330 podružnic in izplačevalnic.

Zlati zaklad USA se je v zadnjem tednu zmanjšal za 29 milijonov dolarjev. Od jeseni l. 1941, ko je prenehal zlati dotok v USA, se je zlati zaklad USA zmanjšal za 133 milijonov dolarjev.

Gospodarske vesti

Občo upravo, ki je bila doslej poverjena v okrajih sreskim načelstvom, opravljajo v bodoče okrajni civilni komisarji. Zato se tudi naziv »sreski načelnik« spremeni v naziv »civilni komisar«.

Poraba električnega toka v Ljubljani ni več omejena, ker je sedaj dobava električnega toka za hidrocentrale zanesljivejša in je zaradi daljšega dneva tudi potrošnja padla. Bivši predsednik Trgovinsko-industrijske zbornice v Zagrebu dr. Krasnik je po krajši boleznini umrl v Zagrebu.

Strokovna zajednica hrvatskih gojiteljev oljnatih rastlin je dobila dovoljenje, da sme uvoziti iz Bolgarske 10 vagonov semena sončnic. Hrvatsko finančno ministristvo je zvišalo ceno vžgalicam za eno tretjino.

Zagrebska elektrarna je proizvedla l. 1941 62,7, lani pa 67,8 milijona kilovatnih ur. Elektrarna je imela lani 248 milijonov kun dohodkov.

Pogodba o blagovnem in plačilnem prometu med Hrvatsko in Romunijo je bila pred kratkim podpisana v Zagrebu.

Zagreb ima danes 17.000 hiš in 350.000 prebivalcev, l. 1931 pa je imel 12.700 hiš in 180.000 prebivalcev.

Hrvatska bo imela na letošnjem velesojmu v Plovidvu svoj lasten paviljon.

Hrvatski delavci v Nemčiji morajo odslej pošiljati mesečno domov brez posebnega dovoljenja deviznega urada do 100 mark, nameščenci v nemških obrtnih podjetjih pa do 150 mark.

Po pregledu industrije v Bački je madžarska industrijska zveza ugotovila, da je za prilagoditev industrije v Bački sedanjim razmeram potreben kredit v višini 30 milijonov pengö. Ta kredit bo dalo šest budimpeštanskih vebank ter se bo modernizacija industrij v Bački izvedla v enem letu.

Romunska vlada je odredila zaradi varčevanja s petrolejem, da se preuredi državne železnice in velika industrijska podjetja na pogon s premogom. Zaradi tega se bo morala romunska premogovna proizvodnja močno povečati. Doslej je bilo v romunskih premogovnikih zaposlenih 17.000 delavcev.

Romunska vlada namerava boljše racionalizirati industrijsko proizvodnjo. V ta namen se bo skrčilo število tipiziranih predmetov. Racionalizacija se bo izvedla zlasti pri proizvodnji mila, strojev in tekstilnega blaga.

Romunski državni dolg je dosegel po izkazu z dne 31. marca 1943 98,3 milijarde lejev. Istočasno pa je državno premoženje Romunije naraslo na 284,68 milijarde lejev. V tej vsoti pa je tudi vključena vrednost državnih železnic v višini 125,86 milijarde lejev.

Krušni obroki so bili v Grčiji s 1. januarjem zvišani.

Mednarodno zborovanje zavarovalnic bo maja meseca v Budimpešti. Zborovanja se udeležijo delegati Italije, Nemčije, Finske, Švice, Romunije, Francije, Belgije, Španije in Nizozemske.

Nemška družba za trgovino z vzhodnimi državami (Wirtschaftskontor Ost) se je ustanovila v Berlinu z glavnico 20 milijonov mark.

Varčevanje z električnim tokom in plinom je uvedeno v Nemčiji. Gospodinjstva z 10 in več sobami morajo prihraniti 20% električnega toka, ostala pa 10%. Uradni morajo zmanjšati potrošnja toka za 30%. Dovoljene so nekatere izjeme, če je število družinskih članov naraslo ali če se je že lani zmanjšala potrošnja.

Angleški minister za prehrano in oskrbo je odobril zvišanje cen papirja, in sicer se podražja beli papir za 8 peninj, drugi papir pa za 4 penije za funt.

Japonska vlada je začela postopoma zapirati vse bare in luksuzne restavracije. Tudi mnogo čajnic in kavarn bo zaprtih.

F. HREHORIČ

Manufakturna veletrgovina na velika

LJUBLJANA

Telefon 24-04

Telefon 24-04

OKVIRJE izdeluje specialist WOLFOVA 4 KLEIN